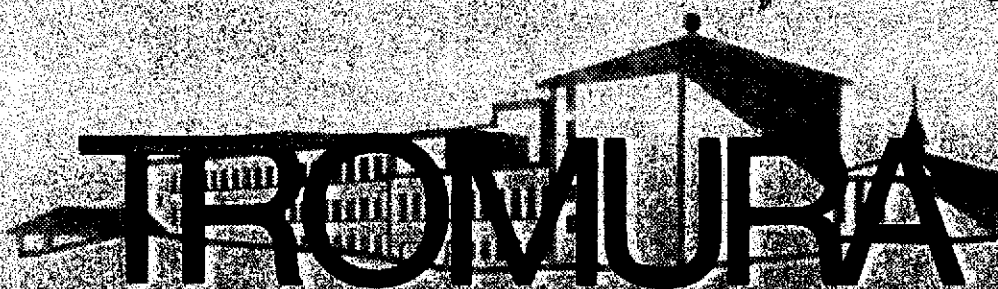
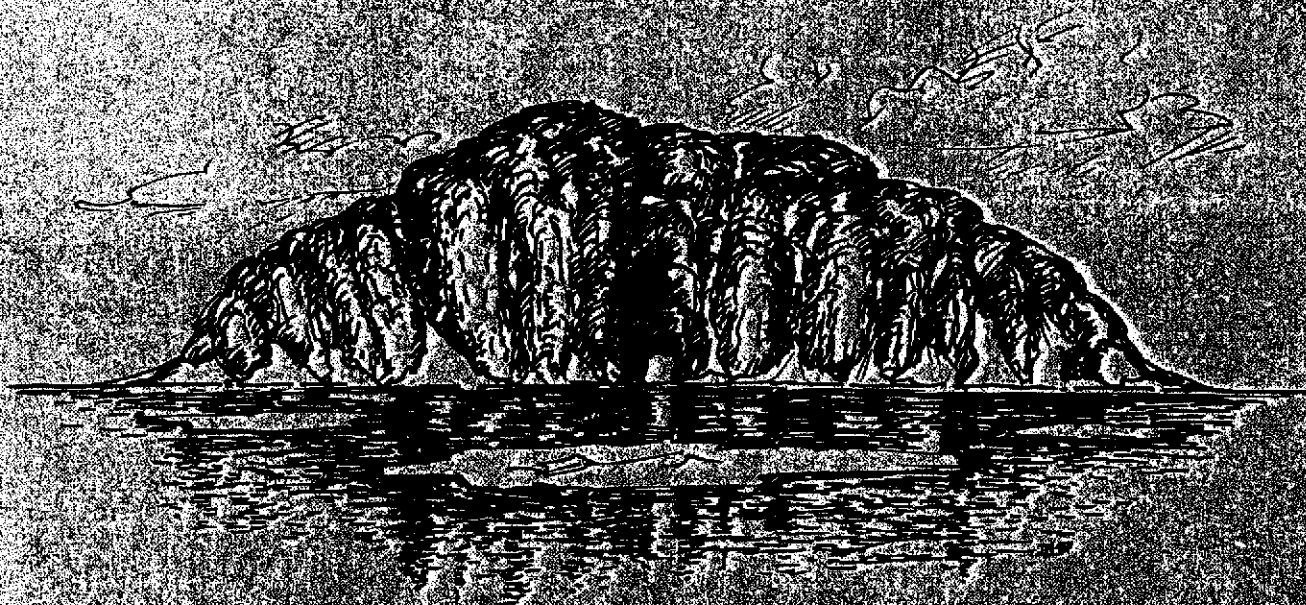

Flemming Blomberg (512)

Tromsø Museums rapportserie

Arne Fjalstad og Jakob J. Møller

VERNEVERDIGE KVARTÆERGEOLOGISKE OMRÅDER I NORDLAND

Naturvitenskap nr. 57

ISSN 0332-6195

UNIVERSITETET I TROMSØ Institutt for museumsvirksomhet, Tromsø 1987

083 44 000 Univ.

083 45 000

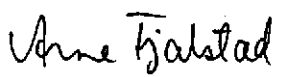
FORORD

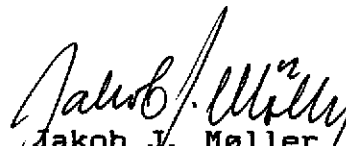
Geologisk avdeling ved Tromsø Museum har på oppdrag fra Miljøvern-avdelingen, Fylkesmannen i Nordland foretatt en registrering med sikte på en verneplan for kvartærgeologiske former i Nordland.

Arne Fjalstad har somrene 1985 - 86 registrert de verneverdige områdene i Nordland, og siden utarbeidet rapporten, med lokalitetsbeskrivelser og en endelig vurdering og prioritering av de verneverdige områdene. Viggo Larsen og Jakob Møller har tidligere utarbeidet en verneplan for kvartærgeologiske former i Andøya kommune. Dette arbeidet er med små endringer innlemmet i rapporten. Jakob Møller har og vært faglig koordinator for verneplanen for hele fylket.

Vi vil med dette benytte anledningen til å takke Miljøvern-avdelingen hos Fylkesmannen i Nordland for et hyggelig samarbeid og for finansieringen av prosjektet. En takk også til Astrid Dreyer og Lise Gjesdal Thelle for god hjelp.

Tromsø, 1987.

Arne Fjalstad

Jakob J. Møller

1. INNLEDNING

Nordland er det tredje fylket i Nord-Norge hvor det er foretatt registreringer med sikte på en verneplan for kvartærgeologiske former.

Rapporten er delt i to. Første delen omhandler geologien i fylket generelt, mens andre delen gir en beskrivelse av 118 lokaliteter i 3 regioner, og i tillegg er det gitt en samlet beskrivelse av fire større områder (underregioner) av spesielt stor verneverdi.

De verneverdige lokalitetene er valgt ut på grunnlag av litteraturstudier og J. J. Møllers tidligere feltarbeide i nordlige deler av Nordland. Disse lokalitetene har blitt befart i felt, hvor de aktuelle kvartærgeologiske formene er kartlagt og vurdert i vernesammenheng. Deler av fylket er ennå ikke kartlagt i detalj og flere verneverdige lokaliteter mangler etter all sannsynlighet i foreliggende rapport.

På grunnlag av de registreringer som har vært gjort har vi foretatt et utvalg som skal gi et representativt bilde av hva som finnes av kvartærgeologiske former i Nordland fylke og i hver av de 3 regionene (se fig. 3.3., 3.91. og 3.142.). De 118 lokalitetene, som er beskrevet i rapporten, er således et utvalg av ca. 170 befarte områder.

Sollid & Sørbel (1981) har utarbeidet vernekriterier for kvartærgeologiske former. Vi har med noen endringer valgt å følge deres vernekriterier.

Gruppe I

Restriktivt utvalg av meget interessante områder av høy faglig verdi eller svært velutviklede enkeltformer, som kan stå som typeeksempler for vedkommende formgruppe. De fleste lokalitetene har stor betydning enten i nasjonal eller fylkesvis sammenheng, og kan vanskelig erstattes av andre alternativer, og er gjerne nøkkelområder for forståelsen av kvartærgeologien - deglasiasjonsforløpet i fylket.

Gruppe II

Formtyper og områder av høy faglig verdi, av stor betydning i fylket eller i en mer regional sammenheng. I noen tilfeller finnes alternative områder i nærheten, men sjelden av samme verdi som de foreslåtte.

Gruppe III

Faglig interessante lokaliteter, men av mer lokal betydning enn i de to første gruppene. Ofte finnes det flere alternative områder i nærheten, som helt eller delvis kan erstatte verneobjektet.

3. LOKALITETSBESKRIVELSER

De verneverdige lokalitetene har blitt kartlagt i felt for å kunne gi en forsvarlig verne vurdering. Kapitlet er delt i tre, der hvert underkapittel omhandler hver sin region, og hvor regionsinndelingen er vist i 3 oversiktskart over lokalitetene i fylket (fig. 3.3., 3.91. og 3.142.). Regionene er:

1. Lofoten - Vesterålen regionen
2. Ofoten - Salten regionen
3. Helgeland - regionen

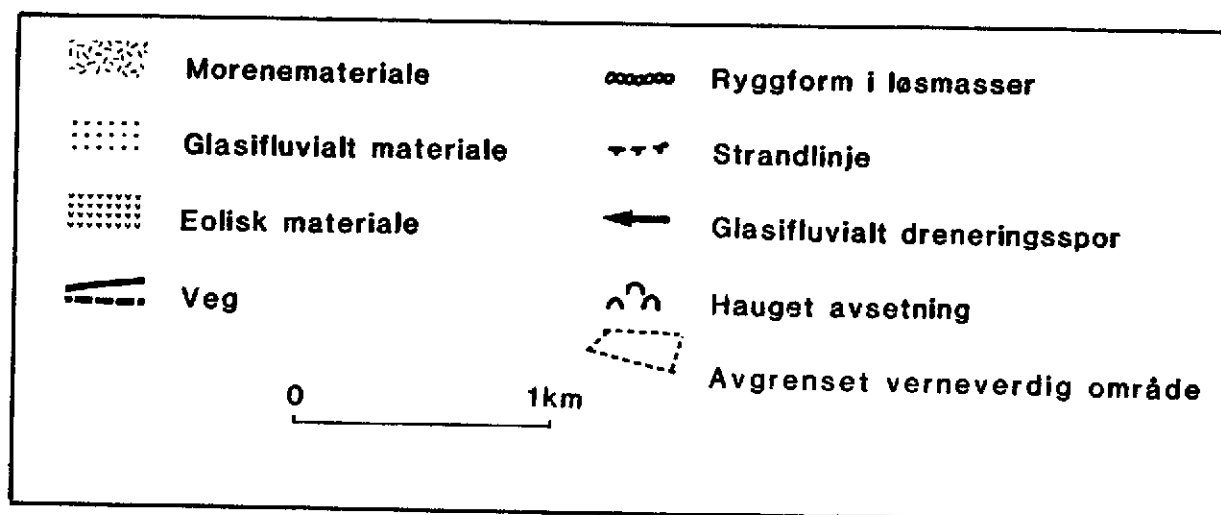
Når det i det følgende kapitlet blir brukt termen region, refererer det seg til en av disse tre regionene.

Forenklete kvartærgeologiske kart ble tegnet inn på topografiske kart i målestokk 1:50 000, utgitt av Norges Geografiske Oppmåling (M 711 - serien). Kartene er delt opp i 1 kilometers ruter, så selv om noen av kartene er forstørret opp, vil hver rute være 1 x 1 km.

Egne kart ble tegnet for noen av de høyst prioriterte lokalitetene, og for lokalitetene i Andøya kommune, der kartene er hentet fra Larsen & Møller (1983).

En felles tegnforklaring for lokalitetskartene til lokalitetene i Andøya kommune er vist i fig. 3.1., og for lokalitetene i resten av fylket i fig. 3.2..

Når det i lokalitetsbeskrivelsene blir brukt benevnelsene A -, B -, C -, D - og E - stadiet, referer dette seg til Andersen et al.'s (1981) inndeling av de forskjellige stadiene.

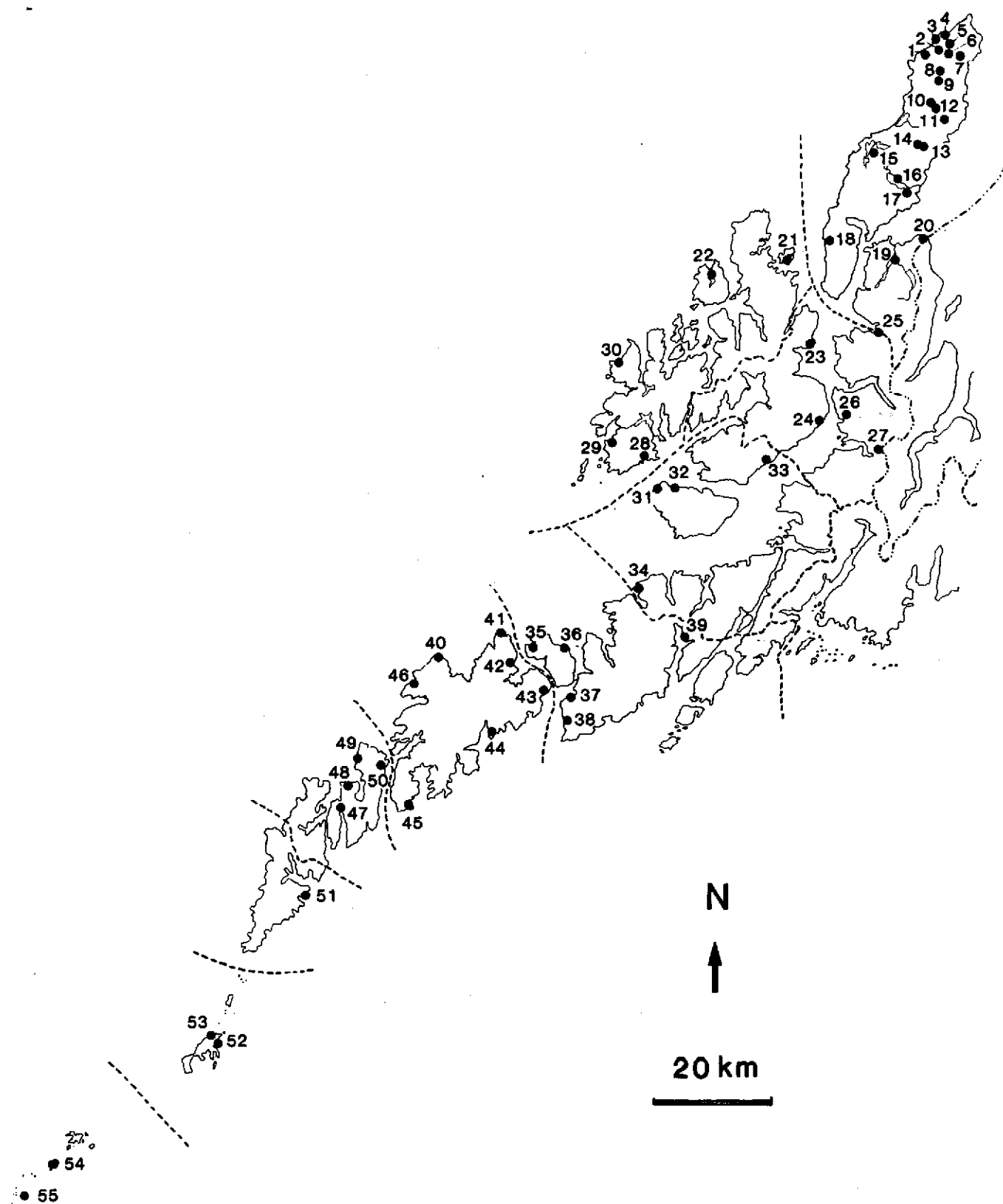

Figur 3.1. Tegnforklaring til lokalitetskart over lokaliteter i Andøya kommune.

Tegnforklaring	Brukes om,	
	Morenemateriale	
	Blokkrikt materiale	Steinbreer o.l.
	Grusig materiale	Glasifluvialt materiale
	Sandig materiale	Eolisk materiale, strandmateriale o.l.
	Morenerygg	
	Drumlinere, drumlinoide retningselementer	
	Esker	
	Strandvoll, rasvoll	
	Erosjonsterrasse	
	Rasvifte	
	Hauger	
	Smeltevannsrenne, løsmasse, fast fjell	
	Kanjon	
	Mud flow	
	Avgrensing av verneforslag	
	Alternativt vernet	

Figur 3.2. Tegnforklaring til de kvartærgeologiske kartene over lokalitetene 21 - 117.

LOFOTEN-VESTERÅLEN

Figur 3.3. Oversiktskart over verneverdige områder i Lofoten - Vesterålen, der kommunegrensene er inntegnet.

Lokalitetsnavn: Bleik
- Lokalitetsnr. : 1
Kommune: Andøya
Koordinater - kart: 370 844 - 1233 I

Områdebeskrivelse: Bleik ligger på nordvestlige del av Andøya, og er sterkt eksponert mot NV. Mellom tettstedet Bleik og Storvatn (28 m o.h.) er terrenget småkupert. Fra sørlige del av Storvatn går Stavedalen mot sør med høyeste passpunkt ca. 60 m o.h. SSV for Bleik ligger Breiddalen med Breidalsvatn (39 m o.h.) hvor det er en velutviklet nordvendt botn. Vest for Storvatn og Bleik går en fjellrekke (400 m o.h.) mot nord til fjellet Røyken.

Geologisk beskrivelse: En markert randavsetning ligger langs kysten ved Bleik. Ryggformen er 15-25 m høy og konveks mot NV. Formen kan følges ca. 2,5 km, og den strekker seg fra Bleik mot SV, for så å ende som en terskel foran Breidalsvatnet (fig. 3.4.).

Sørøst for randmorenen er det dannet et typisk dødislandskap med et uryddig mønster av hauger og rygger, vesentlig av morenemateriale. Det glasifluviale innslaget er imidlertid nokså stort enkelte steder. De høyeste haugene ligger på ca. 40 m o.h., mens flere små vann ligger 20 - 30 m o.h.

Storvatn demmes opp av en mindre markert morenerygg. Denne er opp mot 10 m høy, og kan følges ca. 900 m langs nordvestsiden av vannet.

Morenekomplekset består av usortert, grov morene med stort innhold av stein og blokk i sandig matriks. Snitt i haugene viser ofte innslag av sorterte sand- og gruslag.

Det kan nevnes to tolkningsforslag for morenekomplekset ved Bleik. Undaas (1938) og Bergström (1973) mener begge at det her er tale om avsetninger fra en lokalbre i Breiddalen. Møller & Sollid (1972) derimot, mener at morenekomplekset er avsatt fra innlandsisen som hadde en utløper mot nord gjennom Stavedalen.

Den haugete topografien kan tyde på en vertikal nedsmelting av ismassene, og at en har fått et dødislandskap. Store sediment-mengder oppå isen kan føre til en ujevn nedsmelting, og det vil kunne bli et ujevnt dødislandskap etter at siste isrest har smeltet.

Foretatte inngrep: Ved den vestligste delen av morenekomplekset er det anlagt et grustak/steinbrudd i morenefronten. Fra grustaket og mot NØ er det flere gamle bunkerser fra krigen. Disse er anlagt oppå den distale delen av morenekomplekset.

Bebyggelsen på Bleik er anlagt nord for morenekomplekset, og like opptil dette. Omlag 200 - 300 m sør for bebyggelsen er det åpnet flere mindre grustak langs en anleggsveg. Massetakene ser imidlertid ikke ut til å være i drift i dag. I samme område går det også en kraftlinje fra Storvatn mot NV.

Merknad: Til tross for inngrepene som til nå er gjort, så er morenekomplekset forholdsvis godt bevart. Dødislandskapet er svært godt utviklet, og avsetningen er derfor unik som fenomen i det undersøkte området. En videre berøring av morenekomplekset bør forhindres.

Figur 3.4. Morenekomplekset ved Bleiksvatn = Storvatn i teksten (etter Bergström 1973).

Dersom morenekomplekset er avsatt fra innlandsisen, og ikke fra en lokalbre, så kan alderen være nærmere 20 000 år. Det vil si at avsetningen skjedde mens innlandsisen i resten av Nord-Norge lå utpå sokkelen.

Verne vurdering: Prioriteringsgruppe I.

Lokalitetsnavn: Ramnan
Lokalitetsnr. : 2
Kommune: Andøya
Koordinater - kart: 313 860 - 1233 I

Områdebeskrivelse: Ved Ramnan, 4 - 500 øst for Bleik-Andenes-vegen, er det en skarp overgang fra den karakteristiske strandflata til en jevnt steil fjellside. De nederste 150 m er dekket av rasmateriale. Over rasmaterialet er det flere dårlig utviklete botner opp mot Ramnan (379) og Durmålshaugen (430).

Geologisk beskrivelse: Ved overgangen fra strandflata til den overliggende rasskråningen er det flere interessante fenomen. En markert strandvoll 18 m o.h. kan følges fra Bleikmorenen og 2 - 3 km mot NØ, til inn under Røyken. Strandlingen er utformet som en markert terrasseform hvor toppen består av en voll.

Oppå selve strandvollen er det avsatt flere særegne løsmasseakkumulasjoner, som vesentlig består av grovt rasmateriale. Avsetningene er lobeformete, og konvekse mot vest (fig. 3.5. og 3.6.). Formasjonene strekker seg 40 - 70 m utfra fjellsiden, og fronten er gjennomgående 8 - 15 m høy. Materialet er svært grovt, og det finnes blokk opptil 30 m. Det er tydelig at materialet opprinnelig har vært rasavsatt, men andre prosesser må også ha påvirket avsetningene.

Tre av rasryggene (protalus ramparts) er spesielt godt utformet, og viser forskjellig utviklingsgrad. Den nordligste er mest markert, med bassengform bak ryggen. Fronten på denne rasryggen er omlag 15 m høy. Mot sør viser avsetningene større innfylling bak ryggformen, og høyden blir noe mindre (8 m).

En mulig tolkning kan være at ryggene er dannet som "protalus ramparts". Dette innebærer at rasmateriale har sklidd nedover langs mer eller mindre permanente snøfonner. Fonnene har tydeligvis vært lokalisert til nedre del av raviner i fjellsiden. Dette må ha skjedd under en periode hvor frostvittring var aktiv, og snøbankene sjelden smeltet bort. Etter at snøfonnene forsvant ble rasmaterialet liggende igjen som en ryggform.

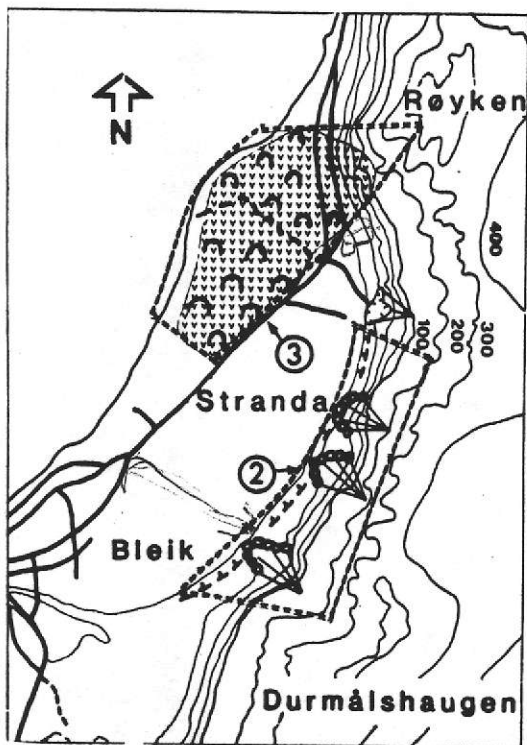
Den markerte strandvollen kan representere en av de eldste strandlingene på land, og alderen er trolig omlag 17 000 år BP. Det vil si samtidig med at innlandsisen lå ut på sokkelen langs den øvrige kysten.

Rasavsetningene oppå vollene er klart yngre, og er et godt eksempel på det relative aldersforholdet mellom protalus ramparts og strandvoll. Protalus ramparts'ene må ha blitt dannet i lokal-glasiasjonsperioden (13 - 10 000 BP), da de periglasielle prosessene som frostsprengning og talusdannelse var aktive.

Foretatte inngrep: Det har opprinnelig vært fire rasrygger, men den nordligste er delvis fjernet ved grustaking, og må ansees som tapt. De tre gjenværende rasformene og strandvollen er imidlertid urørt, og bør bevares.

Merknad: Avsetningsformene, både strandvollen i 18 m høyde og rasvollene er svært velutviklete og strandvollen er en av de eldste påviste strandlingene i fylket (og i resten av landet), og lokaliteten er både i regional og nasjonal sammenheng viktig å få bevart. Da verneverdien i lokaliteten i stor grad er knyttet til selve overflatemorfologien til avsetningene er det svært viktig å få bevart avsetningene i sin nåværende form.

Verne vurdering: Prioriteringsgruppe I.

Figur 3.5. Kart over lokalitet 2 (Ramnan) og 3 (Stranda).

Figur 3.6. Rasavsetninger (protales ramparts) oppå strandvallen ved Ramnan. I bakgrunnen (mot S) sees såvidt Bleik.

Lokalitetsnavn: Stranda
Lokalitetsnr. : 3
Kommune: Andøya
Koordinater - kart: 387 865 - 1233 I

Områdebeskrivelse: Stranda er et flattliggende område, 1 km nord for Bleik, og vest for veien til Andenes. Like øst for veien stiger fjellsiden bratt opp mot Røyken (468 m o.h.). Strandflata er på det breieste ca. 1 km.

Geologisk beskrivelse: Strandområdet består vesentlig av lys sand, som i perioder er sterkt påvirket av eoliske prosesser. Flattliggende partier like over dagens havnivå er lite tilvokst, mens høyereliggende områder har større vegetasjonsdekke. Her er det en utpreget sanddyne-landskap med 2 - 3 m høye hauger og rygger av vindblåst sand (fig. 3.5. og 3.7.).

Den eoliske sanda kan følges helt opp mot toppen av Røyken (468) som et jevnt dekke av sand oppover fjellsida. De eoliske prosessene er aktive i dag, og i tørre perioder om høsten kan det være "sandstorm" opp mot fjellet Røyken. Sanden består vesentlig av knuste molluskskall, og blir fraktet fra dagens strandsone.

Foretatte inngrep: Veien fra Bleik til Andenes går gjennom området. Forøvrig er det anlagt traktorveier som fører ned til fiskehjeller ved sjøen.

Figur 3.7. Eolisk sand på Stranda nord for Bleik. Foto mot S.

Merknad: Flygesanddynene er bevart p.g.a. vegetasjonsdekket. En fjerning av dette vil kunne føre til nye forflytninger av sanda som i dag er stabil.

Det finnes flere områder med eoliske sanddyner på Andøya og ellers i Nordland. Flere av disse har imidlertid vært sterkt utsatt for masseuttak. Området ved Stranda er forholdsvis urørt, og det gir et fint eksempel på fossile og aktive sanddyner i samme område. Vi har derfor vurdert de eoliske avsetningene ved Stranda, og videre opp mot Røyken som et typeområde for eoliske prosesser i Nordland.

Verneforslag: Prioriteringsgruppe I.

Lokalitetsnavn: Oksebåsen
Lokalitetsnr. : 4
Kommune: Andøya
Koordinater - kart: 405 875 - 1233 I

Områdebeskrivelse: Oksebåsen er en nordvendt botn omlag 3 km sørvest for Andenes, mellom fjellene Røyken og Andhauven. Den 2 - 300 m breie strandflata består av et ujevnt løsmassedekke, som går over i rasavsetninger innerst i botnen. Fjellveggen i botnformen er ujevn, og sterkt preget av forvitring og utrasinger (fig. 3.8.).

Geologisk beskrivelse: Den geologiske beskrivelsen må i stor grad basere seg på tidligere arbeider, da området er preget av masseuttak og anleggsvirksomhet.

Ved den nedre del av botnens bakvegg er det i tillegg til rasskråninger avsatt flere "protales ramparts" (rasrygger). Disse er imidlertid ikke så formfullendt som tilsvarende avsetninger ved Ramnan (lok. 2).

Strandflata er overlagret av hauger og rygger av blokkrikt kantet materiale. Uryddige småhauger finnes fra 5 - 40 m o.h., og omlag 200 m fra fjellveggen er det avsatt en delvis kontinuerlig ryggform. Møller & Sollid (1972) påpeker at denne har en konkav form mot NV. Ryggformen er dannet av blokkrikt materiale av grunnfjellsbergarter, så det kan være grunn til å anta at materialet er forholdsvis lokalderivert.

Det er i litteraturen blitt lansert flere mulige tolkninger av Oksebåsen, og ingen av disse kan direkte avvises på grunnlag av undersøkelser som til nå er gjort:

A: Avsetningene er et resultat av lokale breer i botnen.

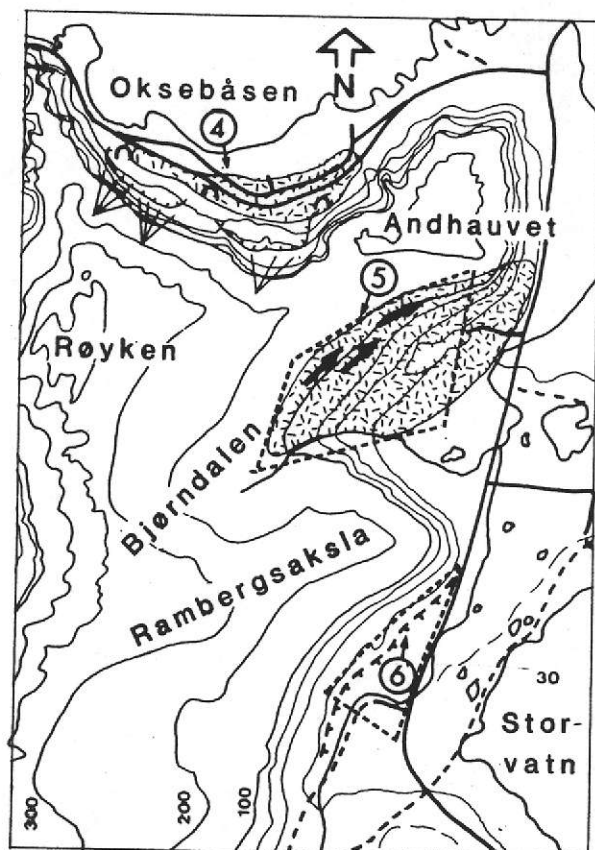
B: En kombinasjon av lokale breer i botnen og en innlandsis fra nord har dannet avsetningene. Samtidig som innlandsisen gikk i Oksebåsen fra NØ kunne, rent teoretisk, støtmorenen ved Røykenlia (lok. 5) være avsatt.

C: Avsetningene er vesentlig rasmateriale avsatt som protalus ramparts.

Foretatte inngrep: Hele Oksebåsen bærer preg av omfattende masseuttak som har ført til at de fleste forerementene er forsvunnet. Mellom veien og fjellsiden er det et tilnærmet sammenhengende grustak i hele Oksebåsen. Nordvest for veien er det også foretatt inngrep, og her er de fleste større løsmasse-avsetningene helt eller delvis fjernet (fig. 3.9.).

Det bør også pekes på den uheldige måten store deler av massene er tatt ut på. Nedre del av den naturlige, og dermed stabile rasskråningen er fjernet, slik at den gjenstående delen må ansees å være nokså ustabil. Masseforskyvning skjer og vil høyst sannsynlig komme til å skje - enten ved en langsom gjenoppbyggelse av den naturlige rasvinkelen, eller ved en plutselig utglidning av rasskråningen.

Merknad: Oksebåsen har tidligere vært en viktig lokalitet for å studere forholdet mellom lokalglasiasjon og eventuell innlandsis. Lokaliteten er også nevnt som et av de få områder hvor det kan ha vært refugie (isfritt land) under siste istid. I den forbindelse ble Oksebåsen benyttet som ekskursjonsmål av Universi-

Figur 3.8. Lokalitetskart over lokalitetene 4, 5 og 6.

Figur 3.9. Store deler av avsetningene i Oksebåsen er fjernet ved grustaking.

tetet i Tromsø.

Det omfattende, og tilsynelatende tilfeldige masseuttaket har ført til at lokaliteten har mistet svært mye av sin opprinnelige verdi. Et uberørt Oksebåsen ville trolig fått høyeste verneverdi, men slik situasjonen er i dag, kan det ikke gis annet enn laveste vernevurdering, og dermed "grønt lys" for videre masseuttak i området.

Vernevurdering: Prioriteringsgruppe III.

Lokalitetsnavn: Røykenlia
Lokalitetsnr. : 5
Kommune: Andøya
Koordinater - kart: 406 869 - 1233 I

Områdebeskrivelse: Lokaliteten ligger NØ for Bjørndalen, ved overgangen mellom den 5 km breie strandflata og fjellet Røyken (fig. 3.8.).

Geologisk beskrivelse: Ved den sørøstlige foten av Røyken er det avsatt en terrasseformet støtmorene. Selve terrasseflata ligger ca. 100 m o.h. og er opp mot 45 m brei. Den kan følges ca. 400 m mot NØ, og faller 0,9 m/100m (4) i samme retning (fig. 3.10.).

På terrasseflata er det en del dreneringsspor. Disse viser at det har vært drenering mot NØ.

Materialet er hardpakket og dårlig sortert. Det forholdsvis store blokkinnholdet tyder på at dette er en endemorene. Etter orienteringen av de største blokkene kan isbevegelsen ha vært mot nord. En del av materialet ser ut til å være glasifluvialt avsatt.

En tolkning går ut på at dette er en støtmorene avsatt mellom innlandsisen og Røykenlia. En vesentlig del av materialet er morenemateriale skjøvet opp foran isbreen. Drenering mot NØ, mellom breen og fjellet, har ført til at det glasi-fluviale materialet ble avsatt.

Terrasseformen ser ut til å kunne følges helt inn i botnen, innerst i Bjørndalen. Det virker derfor rimelig å anta at en kan utelukke lokalglasiasjon fra denne botnen etter at innlandsisen trakk seg tilbake.

Proksimalt for støtmorenen, 3,5 km mot SØ, ligger Einletvatn, som Vorren (1978) har påvist var isfritt ca. 18 000 år BP. Det kan derfor tenkes at støtmorenen representerer den maksimale isutbredelsen under siste istid (18 - 20 000 år BP).

Foretatte inngrep: Det er åpnet et forholdsvis stort grustak ved den NØ-lige foten av terrassen. I samme delen av morenen skjærer en veistubbe seg gjennom avsetningene.

Merknad: Den jevne overflata på støtmorenen er urørt, og viser at breoverflata falt svakt mot NØ. Det kan ikke utelukkes at støtmorenen i Røykenlia er samtidig med en del av avsetningene i Oksebåsen.

Terrasseformen SV for grustaket er urørt og dette området bør bevares mot videre inngrep. Dette bør gjøres for å bevare en av de eldste avsetningene på land, som stammer fra siste istid.

Verneforslag: Prioriteringsgruppe I.

Figur 3.10. Støtmorene ved Røyken sett mot vest. Grustaket sees til høyre på bildet.

Lokalitetsnavn: Rambergaksla - Storvatn
Lokalitetsnr. : 6
Kommune: Andøya
Koordinater - kart: 408 859 - 1233 I

Områdebeskrivelse: Avsetningen ligger mellom Storvatn (30 m o.h.) og Rambergaksla, på øvre del av den 6 km brede strandflata. Fra strandflata stiger terrenget jevnt opp mot Ramnan (379).

Geologisk beskrivelse: Lokaliteten viser en godt utviklet terrasseform, som er nær 100 m brei, og opp mot 1 km i utstrekning. Terrasseflata, som er målt til 37 m o.h., faller svakt mot sør (fig. 3.8.).

Grustak i terrassefronten viser at materialet er forholdsvis dårlig sortert med kantrundet stein i sandig grusmatriks. Det finnes også et stort innhold av kantet blokk spredt i den grusige matriksen.

Det ble ikke funnet avgjørende bevis for at terrassen er marin, men den jevne overflata som faller svakt mot øst, kan tyde på det. Materialet tyder på at terrassen er bygd opp av brenære sedimenter, dvs. fra innlandsisen som lå like i nærheten.

Dersom avsetningen representerer MG, er det den høyeste (og eldste) marine dannelsen distalt for Åråsenmorenen (lok. 7).

Foretatte inngrep: Det finnes godt og vel 50 hytter i området, og de fleste av disse er bygd i bakkant av terrasseflata. I den forbindelse er det bygd flere mindre veier som krysser terrassen.

I forkant av den nordligste terrassedelen er det anlagt et grustak, som tydelig ikke er i drift. I forbindelse med massetaket er det anlagt et par mindre veier.

Merknad: Til tross for de mange inngrep i området er terrassen godt bevart, og grustaket gir mulighet for å studere sedimentene, og dermed terrassens opprinnelse. Det bør gjøres nærmere undersøkelser for å sjekke om terrassen virkelig representerer MG for området. Dersom den gjør det, er lokaliteten svært interessant, og bør bevares.

Verne vurdering: Prioriteringsgruppe II.

Lokalitetsnavn: Åråsenmorenen
Lokalitetsnr. : 7
Kommune: Andøya
Koordinater - kart: 422 842 - 1233 I

Områdebeskrivelse: Formasjonen ligger på strandflata mellom Åråsvann og flyplassen. Strandflata er opp mot 6 km brei ved denne lokaliteten, og den stiger svakt opp mot 45 m o.h. mot SV. Myroverflate er dominerende, mens Åråsen fremtrer som et høydedrag opptil 10 m over strandflata.

Geologisk beskrivelse: Åråsenmorenen er en komplekst sammensatt ryggform som strekker seg ca. 4,5 km mot NØ (fig. 3.11.). Den lengste ryggformen nord for Einletvatn er svakt konkav mot VNV, mens en kryssende morenerygg (Einletraet) ser ut til å være konveks mot NV. Denne er omlag 1,6 km lang, og høyden er oppe i 45 m o.h. NØ for Einletvatn. Stormyræet, som er den nordligste del av Åråsenmorenen, er mindre framtrædende, og høyden ser ikke ut til å være mer enn 3 m over strandflata.

Moreneryggene har et avrundet tverrprofil, som trolig skyldes marin abrasjon. De høyeste områdene har et noe kraftigere relieff med ujevn haugete overflate.

Snitt i avsetningene viste sandig-grusig morenemateriale med stort stein og blokkinnhold. Flere av de største blokkene hadde skuringsstriper etter bretransport. Enkelte snitt viste mer enn 2 m med glasifluvial sand og grus over morene. Øverst i snittene var det en del strandgrus (Bergstrøm 1973).

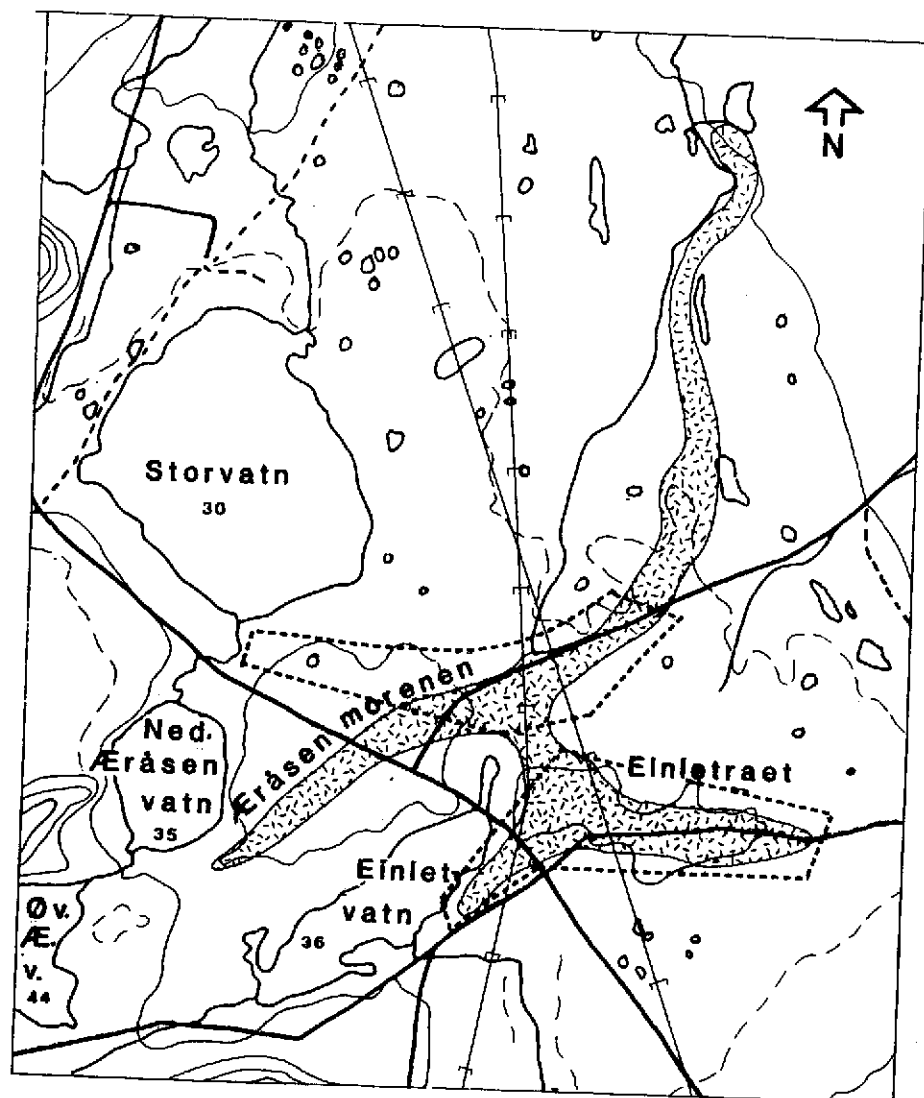
Foretatte inngrep: Store deler av Åråsenmorenen er fjernet ved grustaking, og størstedelen av morenen er berørt av denne virksomheten. Det ser også ut til å være en del militær øvelsesaktivitet i området (skyttergraver-bunkers?).

Morenekomplekset blir gjennomskåret av riksvei 82 til Andenes, foruten to mindre veier mot NØ. I tillegg er det også bygd to kraftlinjer over området.

Merknad: Datering av bunnsedimenter i vannene distalt for morenekomplekset tyder på at Åråsenmorenen representerer brefronten for 18 - 20 000 år siden. Det vil si at nordlige Andøya kan ha vært isfritt på denne tiden, som til nå er antatt å være tidspunktet for den maksimale utbredelsen av siste innlandsis.

Åråsenmorenen og vannene like i nærheten kan tenkes å være et nøkkelområde for forståelsen av den maksimale utbredelsen av siste innlandsis. Selve morenen er imidlertid så berørt av grustaking, slik at rent morfologisk har avsetningen liten verdi. Imidlertid bør deler som viser spesielt god stratigrafi bevares for fremtidige studier.

Verne vurdering: Prioriteringsgruppe III.

Figur 3.11. Utbredelsen av Eråsmorenen og Einletraet på strandflata sør for Andenes.